

**KLIMATUI, APLINKAI IR
GYVŪNŲ GEROVEI
NAUDINGOS SISTEMOS**
(Ekologinės sistemos)

Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano (toliau – Strateginis planas) prioritetai – tvari šalies žemės ir maisto ūkio plėtra, didinant sektoriaus pridėtinę vertę ir konkurencingumą, remiant perspektyvių ūkių, ypač smulkiųjų ir vidutinių, pajamas, inovacijas, kartų kaitą, kuriant gyvybingą ūkininkavimui ir verslui patrauklų kaimą, prisidedant prie aplinkos ir klimato tikslų įgyvendinimo.

2023–2027 m. finansiniu laikotarpiu ne tik nebelieka žalinimo išmokų, bet ir sukurta visiškai nauja Bendrosios žemės ūkio politikos (toliau – BŽŪP) „žalioji architektūra“, kurios vienas elementų – klimatui, aplinkai ir gyvūnų gerovei naudingos sistemos (toliau – ekologinės sistemos).

Šiame leidinyje apžvelgiamos ekologinės sistemos, jų teikiamos galimybės pareiškėjams ir prisiimami įsipareigojimai.

Tai yra informacinis leidinys, kuriame pateikiamos santraukos reikalavimų, nustatytų Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei ūkinius gyvūnus taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. vasario 20 d. Nr. 3D-92 įsakymu „Dėl Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei ūkinius gyvūnus paraiškos ir tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklių patvirtinimo“ (su naujausiais pakeitimais). Šiame leidinyje jos vadinamos Taisyklėmis. Teisės aktus galima rasti interneto tinklalapyje www.e-tar.lt. Daugiau informacijos <https://zum.lrv.lt/lt/>

TURINYS

2 Kas yra ekologinės sistemos?

4 Kompleksinė ekologinė sistema „Veiklos ariamojoje žemėje“

9 Augalų kaita

10 Tarpiniai pasėliai

12 Sertifikuotos sėklos naudojimas

13 Neariminės tausojamosios žemdirbystės technologijos

14 Kraštovaizdžio elementų priežiūra

21 Trumpaamžių medingųjų augalų juostos

22 Daugiamečių žolių juostos

24 Sodų ir uogynų tvarkymas gamtai palankiu būdu

26 Tausojanti vaisių, uogų ir daržovių programa (NKP)

28 Ariamųjų durpžemių keitimas pievomis

29 Eroduotos žemės keitimas pievomis

30 Kompleksinė pievų ir šlapynių priežiūros schema

34 Ekstensyvus šlapynių tvarkymas

36 Ariamosios žemės keitimas pievomis, jų išlaikymas ir priežiūra

38 Gyvūnų gerovė

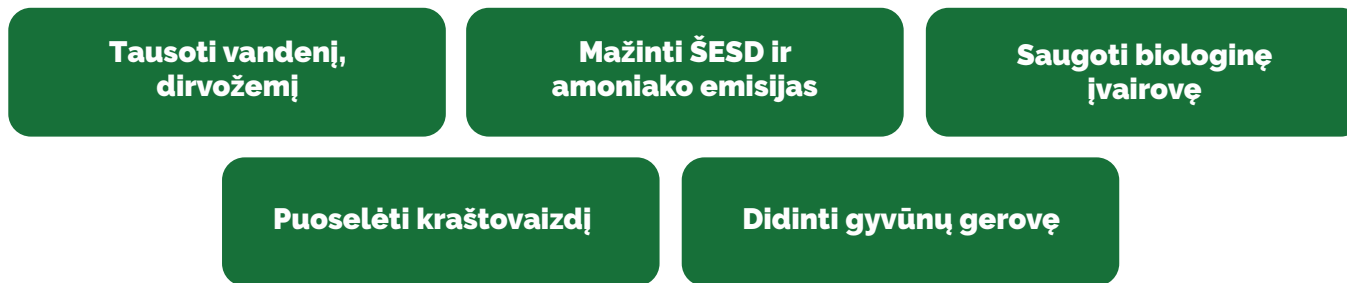
Kas yra ekologinės sistemos?

Nuo 2023 m. įsigaliojo patobulinta paramos sąlygų sistema, apimanti privalomuosius valdymo reikalavimus (VR) bei geros agrarinės ir aplinkosaugos žemės būklės (GAAB) standartus, kurių privalo laikytis paramos gavėjai. Už papildomus, paramos sąlygas viršijančius įsipareigojimus ūkininkų lauks ir papildomos paskatos. Ekologinės sistemos yra viena iš tiesioginių išmokų rūšių, kuriai 2023–2027 m. Lietuva numatė kasmet skirti ne mažiau kaip

25 proc. tiesioginių išmokų metinio voko. Šios išmokos yra skiriamos už įsipareigojimus, viršijančius atitinkamus VR ir GAAB standartus bei kitus nacionalinėje ir ES teisėje nustatytus privalomus reikalavimus.

Išmokos už ekologinių sistemų įgyvendinimą kompensuos papildomas išlaidas ir pajamų praradimą, kurį, palyginti su tradiciniu ūkininkavimu, patirs pareiškėjas, vykdydamas savanoriškai prisiimtus įsipareigojimus.

Strateginiame plane numatytos 9 ekologinės sistemos, kuriomis bus siekiama:

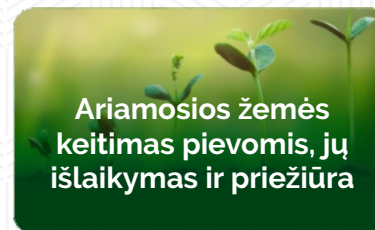

Šios ekologinės sistemos skirtos visiems žemės ūkio naudmenų tipams (ariamoji žemė, daugiamečiai sodiniai ir daugiametės pievos), kad jas galėtų rinktis kiekvienas

ūkininkas ir tokiu būdu prisidėtų prie aplinkosaugos ir klimato tikslų siekimo, tačiau dalyvavimas ekologinėse sistemose ūkininkams nėra privalomas.

Dalyvauti ekologinėse sistemose, kaip ir gauti kitas tiesiogines išmokas, gali tiek fiziniai, tiek ir juridiniai asmenys, atitinkantys aktyvaus ūkininko reikalavimus.

Ekologinės sistemos

Ekologinių sistemų įgyvendinimas pradėtas nuo 2023 m., nuo 2024 m. dalis ekologinių sistemų buvo atnaujintos, dalis nepakito, atsirado ir viena nauja ekologinė sistema „Ariamosios žemės keitimas pievomis, jų išlaikymas ir priežiūra“.

Kompleksinė ekologinė sistema „Veiklos ariamojoje žemėje“

Veiklą vykdančioms ariamojoje žemėje, naudinga kompleksinė ekologinė sistema „Veiklos ariamojoje žemėje“ (toliau – kompleksinė ekologinė sistema). Ši ekologinė sistema apima 4 gamybinės ir 3 negamybinės veiklas.

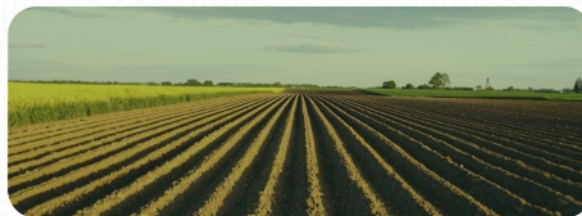
Gamybinės veiklos:

Augalų kaita
Tarpiniai pasėliai
Sertifikuotos sėklos naudojimas
Neariminės tausojamosios žemdirbystės technologijos

Negamybinės veiklos:

Kraštovaizdžio elementų priežiūra
Trumpaamžių medingųjų augalų juostos
Daugiamečių žolių juostos

Kompleksinei ekologiškai sistemai „Veiklos ariamojoje žemėje“ taikoma veiksmingumo ir efektyvumo metodika

Pareiškėjai, norėdami dalyvauti kompleksinėje ekologiškai sistemoje, privalo pasirinkti bent **1** gamybinę ir **1** negamybinę veiklą. Veiklos pasirenkamos laisvai, kad geriausiai atitiktų ūkio poreikius.

Gamybinės veiklos pasirenkamos iš: „Augalų kaita“, „Tarpiniai pasėliai“, „Sertifikuotos sėklos naudojimas“, „Neariminės tausojamosios žemdirbystės technologijos“.

Negamybinės veiklos pasirenkamos iš: kompleksinės ekologinės sistemos negamybinių veiklų „Kraštovaizdžio elementų priežiūra“, „Trumpaamžių medingų jų augalų juostos“, „Daugiamečių žolių juostos“, taip pat iš ekologinių sistemų „Ariamųjų durpžemių keitimas pievomis“ ir „Eroduotos žemės keitimas pievomis“, tęstinės Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ veiklų „Melioracijos griovių šlaitų priežiūra“, „Medingųjų augalų arba daugiamečių žolių juostos ar laukai ariamojoje žemėje“ arba žaliojo pūdyto ir jai papildomai skiriama ne mažiau kaip 1 proc. savo deklaruotos ariamosios žemės ploto (prie privalomo pagal GAAB 8 skirti deklaruotos ariamosios žemės ploto).

Pareiškėjai, pasirinkę dalyvauti tik negamybinėse kompleksinės ekologinės sistemos veiklose – „Kraštovaizdžio elementų priežiūros“, „Trumpaamžių medingųjų augalų juostos“, „Daugiamečių žolių juostos“ neprivalo dalyvauti gamybinėse veiklose.

Negamybinėms veikloms papildomai skiriama ne mažiau kaip 1 proc. deklaruotos ariamosios žemės ploto arba įgyvendinamos kitos sąlygos.

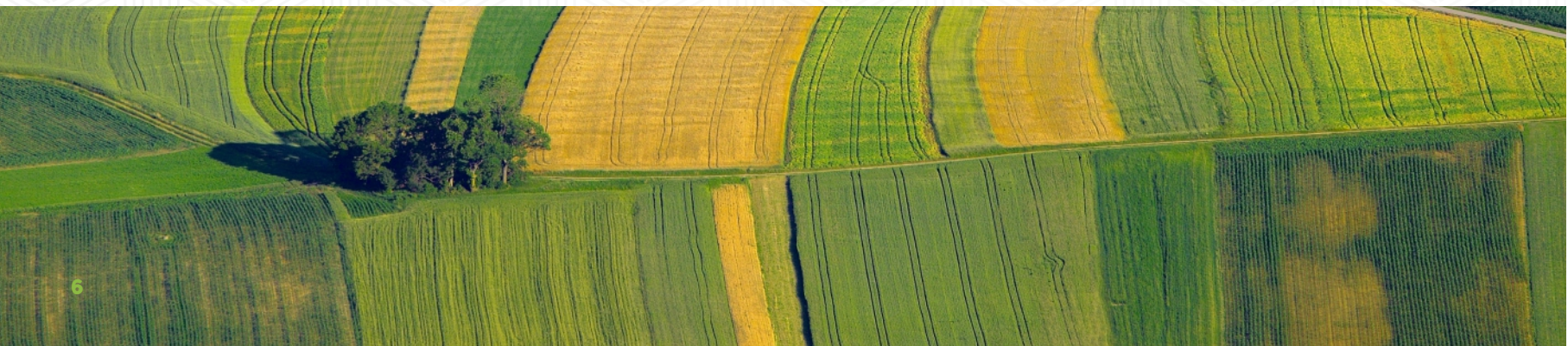

Reikalavimas pasirinkti mažiausiai vieną negamybinę veiklą ir jai papildomai skirti ne mažiau kaip 1 proc. deklaruotos ariamosios žemės ploto netaikomas, kai įvykdoma bent viena iš šių sąlygų:

- pagal GAAB 8 ne mažiau kaip 4 proc. deklaruotos ariamosios žemės ploto skiriama kraštovaizdžio elementams, kurie yra išvardinti GAAB reikalavimų aprašo 1 priede, išskyrus kraštovaizdžio elementus „ežios (ribinės juostos), palaukės“ (dalyvauti kompleksinės ekologinės sistemos negamybinėje veikloje „Kraštovaizdžio elementų priežiūra“ neprivaloma), ir (arba) dalyvavimui tęstinėje KPP 2014–2020 m. priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ veikloje „Melioracijos griovių šlaitų priežiūra“;
- pagal GAAB 8 ne mažiau kaip 3 proc. deklaruotos ariamosios žemės ploto skiriama kraštovaizdžio elementams, kurie yra išvardinti GAAB reikalavimų aprašo priede, išskyrus kraštovaizdžio elementus „ežios (ribinės juostos), palaukės“ (dalyvauti kompleksinės ekologinės sistemos negamybinėje veikloje „Kraštovaizdžio

elementų priežiūra“ neprivaloma), ir (arba) dalyvavimui tęstinėje KPP 2014–2020 m. priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ veikloje „Melioracijos griovių šlaitų priežiūra“ ir ne mažiau kaip 4 proc. deklaruotos ariamosios žemės ploto skiriama azotą kaupiantiems augalams;

- iš pagal GAAB 8 ne mažiau kaip 4 proc. deklaruotos ariamosios žemės ploto ne mažiau kaip 1 proc. deklaruotos ariamosios žemės ploto skiriama dalyvavimui kompleksinės ekologinės sistemos negamybinėje (-se) veikloje (-se) („Kraštovaizdžio elementų priežiūra“ ir (ar) „Trumpaamžių medingųjų augalų juostos“, ir (ar) „Daugiamečių žolių juostos“), ir (ar) ekologinėse sistemose („Ariamųjų durpžemių keitimas pievomis“, ir (ar) „Eroduotos žemės keitimas pievomis“), ir (ar) tęstinėje (-se) KPP 2014–2020 m. priemonės

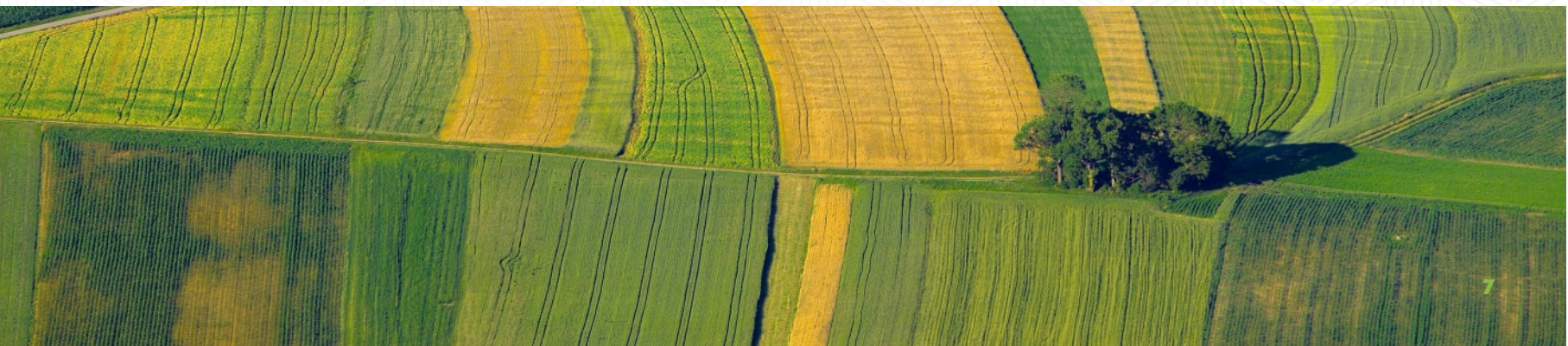
„Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ veikloje (-se) („Melioracijos griovių šlaitų priežiūra“ ir (ar) „Medingųjų augalų arba daugiamečių žolių juostos ar laukai ariamoje žemėje“);

- įkuriama ne mažiau kaip 3 proc. daugiamečių pievų nuo paramai tinkamo ploto prie privalomo pagal GAAB 8 deklaruotos ariamosios žemės ploto;
- pagal GAAB 8 ne mažiau kaip 4 proc. deklaruotos ariamosios žemės ploto skiriama kraštovaizdžio elementams, kurie yra išvardinti GAAB reikalavimų aprašo priede, ir (ar) azotą kaupiantiems augalams, ir (ar) tarpiniams pasėliams (taikoma tik 2024 metams).

GAAB – Geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimai, patvirtinti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. 3D-107 „Dėl žemės ūkio naudmenų geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimų, taikomų nuo 2023 metų, aprašo patvirtinimo“.

Veiksmingumo ir efektyvumo metodika netaikoma pareiškėjams, kurie atitinka bent vieną iš sąlygų:

- deklaruoja mažiau kaip 10 ha ariamosios žemės;
- daugiau kaip 75 proc. deklaruotos ariamosios žemės yra pievos iki 5 m., žaliasis pūdymas arba auginami pupiniai augalai, išvardinti Taisyklėse;
- daugiau kaip 75 proc. paramai tinkamo ploto yra daugiametės pievos arba pievos iki 5 m., išvardintos Taisyklėse;
- daugiau kaip 40 proc. paramai tinkamo ploto yra daugiametės pievos;
- pasirenka tik kompleksinės ekologinės sistemos negamybinę veiklą.

Veiklos ariamojoje žemėje – Veiksmingumo ir efektyvumo metodika

Negamybinės veiklos (rinktis ≥1)					
			GAAB8		≥ 1 proc.**/ žalias pūdymas
			GAAB8	≥ 1 proc.**/ žalias pūdymas	
Papildomai skirti ≥ 1 proc. deklaruotos ariamosios žemės ploto nereikalaujama, jei pasirenkama:					
I alternatyva	≥ 4 proc. kraštovaizdžio elementų (KE)* pagal GAAB8				
II alternatyva	≥ 3 proc. KE* pagal GAAB8		≥ 4 proc. II/III grupės augalai (be AAP ir mineralinių trąšų) pagal GAAB8		
III alternatyva	≥ 1 proc.**	≥ 3 proc. bet kokių negamybinių elementų pagal GAAB8			
IV alternatyva	≥ 4 proc. bet kokių negamybinių elementų, azotą kaupiančių augalų, tarpinių pasėlių pagal GAAB8 (tik 2024 m.)				
V alternatyva			GAAB8		įkurti ≥ 3 proc. daugiamečių pievų
			GAAB8	įkurti ≥ 3 proc. daugiamečių pievų	
	1 proc.	3 proc.	4 proc.		7 proc.

Gamybinės veiklos (rinktis ≥1)
Augalų kaita
Tarpiniai pasėliai
Sertifikuotos sėklos naudojimas
Neariminės tausojamosios žemdirbystės technologijos

* Pasirinktinai: „kraštovaizdžio elementai“ (išskyrus „ežias (ribines juostas), palaukes“), be priežiūros reikalavimo; taip pat KPP veikla Melioracijos griovių šlaitų priežiūra.

** Pasirinktinai dalyvauti (t. y. su priežiūros reikalavimu): negamybinės kompleksinės ekologinės sistemos veiklose (Kraštovaizdžio elementų priežiūra, Trumpaamžių medingųjų augalų juostos, Daugiamečių žolių juostos); ekologinėse sistemose (Ariamųjų durpžemių keitimas pievomis, Eroduotos žemės keitimas pievomis); KPP veiklose Melioracijos griovių šlaitų priežiūra, Medingųjų augalų arba daugiamečių žolių juostos ar laukai ariamojoje žemėje.

Veiksmingumo ir efektyvumo metodika netaikoma, kai: 1) deklaruojama < 10 ha ariamosios žemės; 2) > 75 proc. deklaruotos ariamosios žemės yra pievos iki 5 m. ir (ar) žaliasis pūdymas, ir (ar) pupiniai augalai; 3) > 75 proc. paramai tinkamo ploto yra daugiametės pievos ir (ar) pievos iki 5 m.; 4) > 40 proc. paramai tinkamo ploto yra daugiametės pievos; 5) pasirenkamos tik kompleksinės ekologinės sistemos negamybinės veiklos.

Augalų kaita

Kompleksinės ekologinės sistemos gamybinės veiklos

Veikla „**Augalų kaita**“ siekiama išsaugoti dirvožemį ir gerinti jo kokybę. Pasirinkus šią veiklą, didėtų augalams prieinamo mineralinio azoto kiekis dirvožemyje ir taip būtų mažinamas tręšimas mineralinėmis trąšomis.

Be to, augalų kaita mažina azoto išplovimo į paviršinius ir požeminius vandenis riziką, užtikrina piktžolių, augalų ligų ir kenkėjų plitimo prevenciją, mažesnį pesticidų poreikį, dirvožemio humuso balansą, geresnį augalų maisto medžiagų panaudojimą, mažina dirvožemio eroziją.

Į augalų rotacijas įtraukiami pupiniai augalai prisideda prie ŠESD emisijų mažinimo, nes jie, fiksuodami azotą iš oro, nereikalauja didelio papildomo tręšimo, o praturtindami dirvožemį azotu mažina ir po jų auginamų augalų tręšimo poreikį.

*Išmoka – 57 Eur/ha.

Deklaruojant pagal šią veiklą iki 300 ha plotą skiriama 100 proc. išmokos, daugiau kaip 300 ha – 85 proc. išmokos.

Tinkamumo finansuoti sąlygos:

- Paramai tinkamas plotas – ne mažesnis kaip 1 ha;
- Tinkamas finansuoti žemės ūkio naudmenų tipas – ariamoji žemė.

Įsipareigojimai:

- Kasmėt auginti ne mažiau kaip 4 skirtingus augalus;
 - Nesėti to paties pasėlio dvejus metus iš eilės tame pačiame plote (išimtis – liucernai, dobilams, barkūnams, esparcetams, ožiarūčiams, perluočiams, seradėlėms, gargždeniams);
 - Kasmėt ankštiniams (pupiniams) augalams skirti ne mažiau kaip 10 proc. pagal šią veiklą deklaruoto ploto;
 - Liucernas, dobilus, barkūnus, esparcetus, ožiarūčius, perluočius, seradėles, gargždenius galima deklaruoti iki 4 metų tame pačiame lauke, jiems galima skirti ne daugiau kaip 50 proc. pagal šią veiklą deklaruoto ploto;
 - Nuo 2025 m. pradėję dalyvauti šioje veikloje, pagrindiniam augalų kaitos nariui galės skirti ne daugiau 50 proc. pagal šią veiklą deklaruoto ploto;
 - Per įsipareigojimų laikotarpį pirmaisiais metais deklaruoto ploto nepadidinti daugiau kaip 10 proc. (arba ne daugiau kaip 1 ha), ir nesumažinti jo daugiau kaip 10 proc. Po deklaruoto ploto sumažinimo bendras tinkamas paramai plotas negali būti mažesnis kaip 1 ha. Kai pagal šią veiklą pirmaisiais metais deklaruotą plotą siekiama padidinti daugiau kaip 10 proc., privaloma prisiimti naujus įsipareigojimus 4 metų laikotarpiui visam pagal šią veiklą deklaruotam plotui.
- 🕒 Įsipareigojimų laikotarpis – 4 metai. Paraiška paramai gauti teikiama kiekvienais įsipareigojimų metais ir deklaruojamas toks pat bendras pagal šią veiklą plotas.

Tarpiniai pasėliai

Plėtojant intensyvią žemdirbystę, augalų mitybos poreikiai dažniausiai tenkinami mineralinėmis trąšomis. Jomis dirvožemis praturtinamas reikiamomis maisto medžiagomis, tenkinami auginamų augalų poreikiai, tačiau intensyvus mineralinių trąšų naudojimas neigiamai veikia aplinką:

- Iš dirvos išplaunami nitratai patenka į paviršinius ir požeminius vandenis, dėl ko gali sukelti vandens žydėjimą, žuvų dusimą, intensyvesnį ežerų ir upių uždumblėjimą, geriamojo vandens užteršimą šuliniuose;
- Suintensyvěja eutrofikacija (ekosistemos kitimas, dažniausiai sukeltas tirpių azoto ir fosforo junginių pertekliaus), kuri dažnai pasireiškia sparčiu sausumos ar vandens augalijos augimu, vedančiu į iki tol egzistavusių rūšių nykimą, intensyvesnį ežerų ir upių uždumblėjimą ir pan.;
- Sutrinka dirvožemio elementų pusiausvyrą.

Išsaugoti ekologinę pusiausvyrą, įtraukti augalų nepasisavintą azotą ir kitas medžiagas į biologinį apytakos ratą padeda tarpiniai pasėliai (tarpiniai pasėliai per žiemą, įsėlis ir posėlis). Skatinti šias žemės ūkio praktikas Strateginiame plane numatyta veikla „Tarpiniai pasėliai“.

Trys šios veiklos alternatyvos

TARPINIAI PASĖLIAI PER ŽIEMĄ

- Pasirinkus deklaruoti tarpinius pasėlius per žiemą, privalomas bent dviejų žemės ūkio augalų mišinys;
- Pasėti iki rugsėjo 15 d. (pluoštines kanapes – nuo birželio 30 d. iki rugsėjo 15 d.) ir išlaikyti iki kitų metų kovo 15 d.

ĮSĖLIS

- Įsėti iki liepos 1 d. į pagrindinius žemės ūkio augalus ir po jų derliaus nuėmimo nepertraukiamai išlaikyti bent 8 savaites;
- Įsėliui gali būti naudojamas tik vienas augalas;
- Įsėlis turi būti matomas iki spalio 1 d., nebent po pagrindinio derliaus nuėmimo per 7 k. d. el. paštu: iselis@nma.lt ar „NMA agro“ nurodant tikslią derliaus nuėmimo datą.

POSĖLIS

- Pasėti po pagrindinių žemės ūkio augalų derliaus nuėmimo iki rugpjūčio 15 d. ir nepertraukiamai išlaikyti bent 8 savaites;
- Posėliui gali būti naudojamas tik vienas augalas;
- Posėlis turi būti matomas iki spalio 10 d., nebent pasėjus posėlį per 7 k. d. el. paštu: poselis@nma.lt ar „NMA agro“, nurodant tikslią sėjos datą.

Augalų sąrašai nurodyti Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei ūkinius gyvūnus paraiškos ir tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklėse.

***Išmokos už tarpinius pasėlius per žiemą – 139 Eur/ha;
už įsėlį, posėlį – 50 Eur/ha.**

*Deklaruojant pagal šią veiklą iki 300 ha plotą skiriama
100 proc. išmokos, virš 300 ha – 85 proc. išmokos.*

Tinkamumo finansuoti sąlygos:

- Paramai tinkamas plotas – ne mažesnis kaip 1 ha;
- Tinkamas finansuoti žemės ūkio naudmenų tipas – ariamoji žemė.

Įsipareigojimai:

- Po pagrindinių žemės ūkio augalų derliaus nuėmimo nenuimti tarpinių augalų derliaus;
 - Nenaudoti tarpinių augalų plotų ūkinių gyvūnų ganymui;
 - Tarpiniams augalams nenaudoti augalų apsaugos produktų, mineralinių ir organinių trąšų: įsėliui – nuo pagrindinių žemės ūkio augalų derliaus nuėmimo dienos iki išlaikymo dirvoje termino pabaigos, o posėliui ir tarpiniams pasėliams per žiemą – nuo sėjos dienos iki išlaikymo dirvoje termino pabaigos;
 - Tarpiniai augalai negali būti deklaruojami kitais metais kaip pagrindiniai žemės ūkio augalai (išskyrus dobilus, barkūnus, seradeles, liucernas, esparcetus, ožiarūčius, perluočius, gargždenius).
- 🕒 Įsipareigojimų laikotarpis – 1 metai.

***Dėmesio! Už tą patį plotą parama suteikiama
tik pagal vieną iš pateiktų alternatyvų –
tarpinių pasėlių per žiemą arba įsėlio, arba
posėlio auginimą.***

Sertifikuotos sėklos naudojimas

Lietuvoje sertifikuota sėkla pasėjama tik apie 20 proc. javų pasėlių, kai tuo tarpu ES šalyse tokia sėkla apsėjama vidutiniškai 50 proc.

Skatinant ūkius naudoti sertifikuotą sėklą, Strateginiame plane numatyta veikla „**Sertifikuotos sėklos naudojimas**“, pagal kurią parama teikiama plotus apsėjant javų, ankštinių javų ir žolių sertifikuota sėkla.

Šioje veikloje galės dalyvauti ir ūkiai, atnaujinantys bei persėjantys sertifikuota sėkla ganyklas ar pievas.

*Išmoka – 16 Eur/ha.

Deklaruojant pagal šią veiklą iki 300 ha plotą skiriama 100 proc. išmokos, daugiau kaip 300 ha – 85 proc. išmokos.

Tinkamumo finansuoti sąlygos:

- Paramai tinkamas plotas – ne mažesnis kaip 0,5 ha;
- Tinkamas finansuoti žemės ūkio naudmenų tipas – ariamoji žemė, įskaitant ganyklas arba pievas.

Įsipareigojimai:

- Sėjai naudoti sertifikuotą sėklą ir Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei ūkinius gyvūnus paraiškos ir tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklėse nustatytais terminais saugoti bei pateikti sertifikuotos sėklos įsigijimo faktui pagrįsti reikalingus dokumentus;
- Plotų, kuriuose pasėta sertifikuota sėkla, nenaudoti sėklos gamybai (šie plotai negali būti apbruojami bei derlius negali būti sertifikuojamas Valstybinės augalininkystės tarnybos);
- Sertifikuotą sėklą įsigyti ne anksčiau kaip prieš 24 mėnesius iki einamųjų metų paraiškų teikimo pabaigos.
- Deklaruojant daugiametes žoles (ožiarūčius, gargždenius, liucernas, esparcetus, dobilus, motiejukus, eraičinius, svidres ir kt.), šioje veikloje galima dalyvauti tik pirmaisiais metais, kai jie deklaruojami kaip pagrindiniai žemės ūkio augalai.

🕒 Įsipareigojimų laikotarpis – 1 metai.

Neariminės tausojamosios žemdirbystės technologijos

Intensyvi ariamoji žemdirbystė spartina dirvožemio degradaciją, todėl ūkininkai skatinami taikyti neariminį žemės dirbimą ir tiesioginę sėją. Ši technologija didina dirvožemio derlingumą, gelbsti dirvą nuo erozijos, pasėlius – nuo ligų, išsaugo dirvoje drėgmę.

Alternatyviam žemės dirbimui skatinti Strateginiame plane numatyta veikla „**Neariminės tausojamosios žemdirbystės technologijos**“.

Strateginiame plane konkretus neariminio žemės dirbimo būdas nereglamentuojamas (pvz., gali būti taikoma tiesioginė arba juostinė sėja į nejudrbią dirvą ar sekus dirvos skutimas).

Įsipareigojimai:

- Deklaruojant daugiametes žoles (gargždenius, liucernas, esparcetus, dobilus, barkūnus, ožiarūčius, perluočius, seradėles, azotą kaupiančių augalų mišinį, žolinių augalų mišinį, kuriuose baltyminės žolės yra vyraujančios), šioje veikloje galima dalyvauti tik pirmaisiais metais, kai jie deklaruojami kaip žemės ūkio augalai;
 - nuo praėjusių metų lapkričio 15 d. iki kitų metų kovo 15 d. taikyti žemės dirbimo būdą be plūgo (neapverčiant dirvos);
 - nuo praėjusių metų lapkričio 15 d. iki einamųjų metų kovo 15 d. ir nuo einamųjų metų lapkričio 15 d. iki kitų metų kovo 15 d. išlaikyti dirvos dangą (nesuarti) kaip nustatyta GAAB 6 – augalų danga jautriausiu periodu taikoma visam neariminėje veikloje dalyvaujančiam plotui;
 - šioje veikloje nedalyvauti su tuo pačiu plotu, kuris praėjusiais metais buvo deklaruotas pagal kompleksinės ekologinės sistemos veiklą „Tarpiniai pasėliai“, jei deklaruojami Taisyklėse pateikiamo Klasifikatoriaus III grupės augalai.
- 🕒 Įsipareigojimų laikotarpiai: vykdant tiesioginę sėją – 2 metai, paraišką teikiant kasmet ir deklaruojant tuos pačius plotus; taikant kitas nearimines technologijas – 1 metai.
- Prisiėmusiems įsipareigojimus už tiesioginės sėjos taikymą, per įsipareigojimų laikotarpį pirmaisiais metais deklaruoto ploto nepadidinti daugiau kaip 10 proc. (arba ne daugiau kaip 1 ha), ir nesumažinti jo daugiau kaip 10 proc. Po deklaruoto ploto sumažinimo bendras tinkamas paramai plotas negali būti mažesnis kaip 1 ha.

*IŠMOKOS:

**už tiesioginę sėją – 66 Eur/ha;
už kitas bearimes technologijas – 20 Eur/ha.**

Deklaruojant pagal šią veiklą iki 300 ha plotą skiriama 100 proc. išmokos, daugiau kaip 300 ha – 85 proc. išmokos.

Tinkamumo finansuoti sąlygos:

- Paramai tinkamas plotas – ne mažesnis kaip 1 ha;
- Tinkamas finansuoti žemės ūkio naudmenų tipas – ariamoji žemė, išskyrus pievas iki 5 metų.

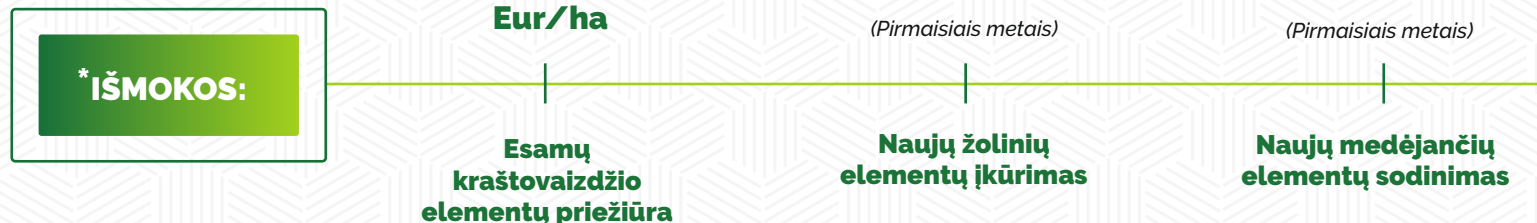

Kraštovaizdžio elementų priežiūra

Kompleksinės ekologinės sistemos negamybinės veiklos

Veikla „**Kraštovaizdžio elementų priežiūra**“ siekiama atkurti ir išsaugoti tradicinį kraštovaizdį. Didelio mozaikiškumo teritorijose sudaromos sąlygos gyventi ir daugintis įvairioms augalų ir gyvūnų rūšims ir tokiu būdu prisidedama prie biologinės įvairovės išsaugojimo. Ši veikla skatina įkurti naujus ir (ar) išlaikyti esamus kraštovaizdžio elementus, kurie apsaugo dirvožemį nuo erozijos, o tuo pačiu ir nuo jo derlingumo mažėjimo.

Parama pagal šią veiklą bus teikiama kraštovaizdžio elementų, išvardintų GAAB8, tvarkymui ir įkūrimui ariamojoje žemėje (pasėlių laukuose arba šalia jų), o taip pat į GAAB 8 taikymo sritį nepatenkančių šių elementų daugiametėse pievose tvarkymui ir įkūrimui (išskyrus žolinius elementus).

Dėmesio! Pareiškėjai, dalyvaujantys šioje veikloje, už tą patį plotą gali pretenduoti tik į vieną iš šių trijų kompensacinių išmokų pasirinktinai.

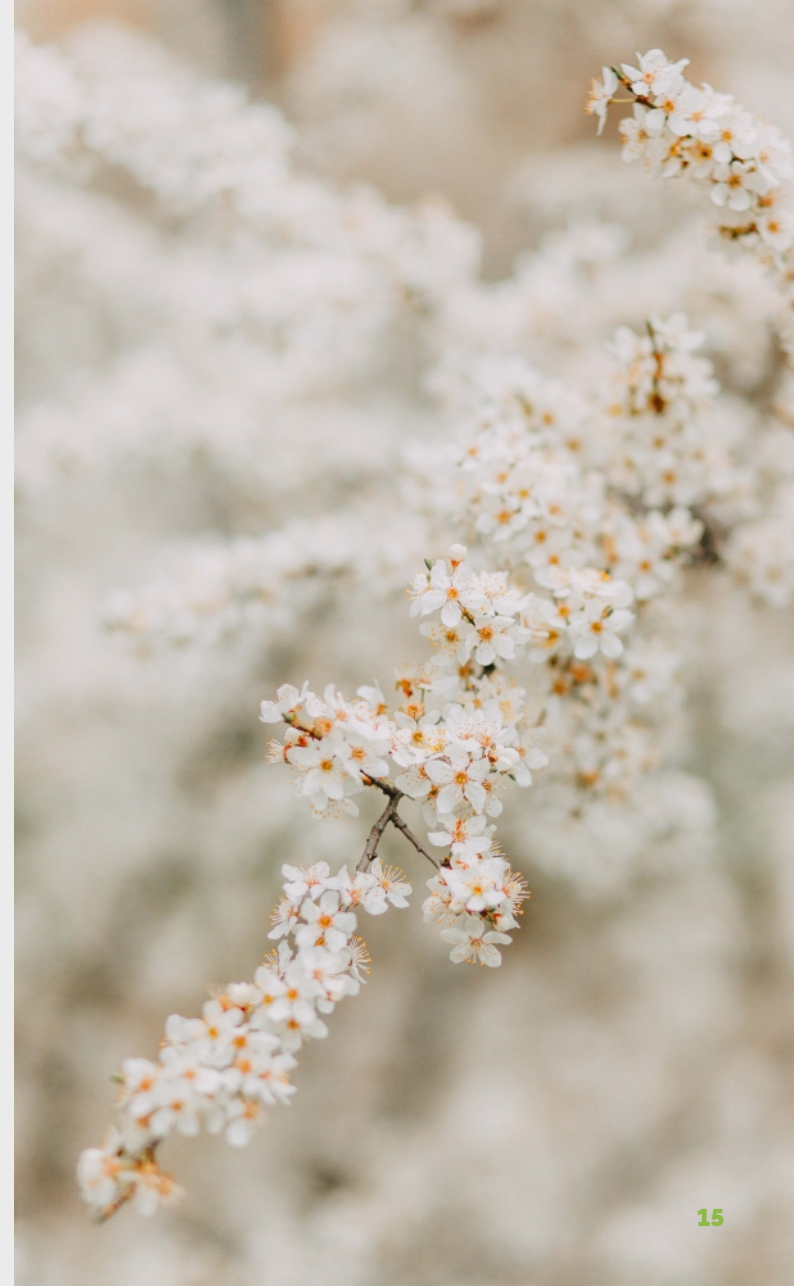
Tinkamumo finansuoti sąlygos:

- Paramai tinkamas plotas – ne mažesnis kaip 0,5 ha, ūkiams iki 10 ha – ne mažesnis kaip 0,1 ha.
- Tinkamas finansuoti žemės ūkio naudmenų tipas – ariamoji žemė arba daugiametės pievos.

Įsipareigojimai:

- Deklaruoti kraštovaizdžio elementus, kuriuos ketinama įrengti arba kurie jau turimi, ir juos prižiūrėti visą įsipareigojimų laikotarpį;
- Laikytis specialiųjų įsipareigojimų, skirtų konkrečių kraštovaizdžio elementų priežiūrai (šienauti, nenaudoti augalų apsaugos produktų, nearti prie pat šaknų ar po laja, sodinukus saugoti nuo gyvūnų ir kt.);
- Pateikti deklaruotų natūralios kilmės akmenynų, akmenų, šakų, kelmų krūvų nuotraukas per „NMA agro“ programą iki liepos 1 d. Pavėluotai nuotraukos priimamos iki einamųjų metų liepos 15 d., už kiekvieną pavėluotą darbo dieną (savaitgaliai, šventinės dienos ir po jų einanti pirma darbo diena laikomi viena darbo diena) paramos suma pagal šią veiklą mažinant 1 proc. Po einamųjų metų liepos 15 d. pateiktos nuotraukos neadministruojamos, išskyrus atvejus, kai vėlavimą lėmė nuo pareiškėjo valios nepriklausančios aplinkybės (nenugalimos jėgos (force majeure) ar išimtinės aplinkybės);
- Sodinukus įsigyti ne anksčiau kaip prieš 12 mėn. iki paraiškų teikimo laikotarpio pabaigos;
- Per įsipareigojimų laikotarpį pirmaisiais metais deklaruoto ploto nepadidinti daugiau kaip 10 proc., bet ne daugiau kaip 1 ha, ir nesumažinti jo daugiau kaip 10 proc. Po deklaruoto ploto sumažinimo bendras tinkamas paramai plotas negali būti mažesnis kaip 0,5 (ūkiams virš 10 ha) arba 0,1 ha (ūkiams iki 10 ha).
- 🕒 Nuo 2024 m. pradedantiems dalyvauti veikloje įsipareigojimų laikotarpiai:
 - už naujų žolinių kraštovaizdžio elementų įkūrimą ir (ar) priežiūrą – 5 metai;
 - už kitų kraštovaizdžio elementų įkūrimą ir (ar) priežiūrą – 3 metai;
 - Tęsiantiems 2023 m. prisiimtus įsipareigojimus, įsipareigojimų laikotarpis – 3 metai.
- Paraiška paramai gauti teikiama kiekvienais įsipareigojimų metais.

Dėmesio! Kraštovaizdžio elementai „Ežios (ribinės juostos), palaukės“, „Paviršinio vandens telkinių pakrantės, įskaitant apsaugos juostas, pagrioviai“ yra tinkami atkurti daugiametės ganyklas arba pievas.

KRAŠTOVAIZDŽIO ELEMENTAI YRA:

LINIJINIAI

- ▶ **Ežios (ribinės juostos), palaukės**, kurios yra įsiterpusios arba ribojasi su pareiškėjo deklaruota ariamąja žeme ir kuriose nėra medžių ir krūmų;
- ▶ **Paviršinio vandens telkinių pakrantės, įskaitant apsaugos juostas, pagrioviai**, (neįskaitant griovio šlaito), kurie yra įsiterpę arba ribojasi su pareiškėjo deklaruota ariamąja žeme ar daugiametėmis pievomis. Vandens telkiniai gali būti natūralūs arba dirbtiniai, kurių pakrantės nėra betonuotos (su dirbtine danga);
- ▶ **Medžių ir krūmų juostos**, kurios yra įsiterpusios arba ribojasi su ariamąja žeme ar daugiametėmis pievomis, įskaitant tas, kurios auga prie vandens telkinių. Visos besiribojančių laukų kombinacijos yra leistinos. Kuriant naujus kraštovaizdžio elementus:
 - **Medžių sodinukai**: paprastas ažuolas, juodalksnis, paprastas klevas, mažalapė liepa, paprastoji pušis, paprastas uosis, paprastas skroblas;
 - **Krūmų sodinukai**: baltoji sedula, paprastas erškėtis, grauželinė gudobelė, juodauogis šeivamedis, paprastas putinas, raudonoji sedula, raudonuogis šeivamedis, paprastas kadagys, putinalapis pūslenis, vienapiestė gudobelė.

TAŠKINIAI

- ▶ **Pavieniai medžiai ar krūmai**, kurie yra ariamuosiuose laukuose ar daugiametėse pievose, įskaitant prie elektros stulpų ar atramų augančius krūmus. Pavienių medžių lajos negali liestis;
- ▶ **Natūralios (gamtinės) kilmės akmenynai, akmenų, šakų, kelmų krūvos**, kurie yra ariamuosiuose laukuose ar daugiametėse pievose.

PLOTINIAI

- ▶ **Miškeliai, ariamojoje žemėje įsiterpusios medžių ir krūmų grupės, žolinė danga, želdynai ir (ar) želdiniai** (įskaitant apleistas sodybvietes ar apleistus ūkinius pastatus, kurie nėra vyraujantys, bet galintys teikti prieglobstį faunai ir naudą biologinei įvairovei taip prisidedant prie GAAB 8 tikslo), kurios yra įsiterpusios arba ne didesniu kaip 5 metrų atstumu ribojasi su pareiškėjo deklaruota ariamąja žeme ar daugiametėmis pievomis;
- ▶ **Kasmet užmirkstančios nuolatinės vietos ariamojoje žemėje**, kurios yra įsiterpusios arba ribojasi su pareiškėjo deklaruota ariamąja žeme;
- ▶ **Vandens telkiniai (kūdros, tvenkiniai, ežerėliai)**, kurie yra įsiterpę arba ne didesniu kaip 5 metrų atstumu ribojasi su pareiškėjo deklaruota ariamąja žeme ar daugiametėmis pievomis bei kurių pakrantės nėra betonuotos.

Įsipareigojimai deklaravus taškinius kraštovaizdžio elementus

KRAŠTOVAIZDŽIO ELEMENTAI	ESAMO ELEMENTO TVARKYMAS (įskaitant naujai įkurtų elementų tvarkymą antrais ir vėlesniais metais)
Pavieniai medžiai ar krūmai	<ul style="list-style-type: none">▶ Nenaudoti augalų apsaugos produktų;▶ Apsaugoti šaknis: nearti po medžių laja; išlaikyti bent 1 m atstumą iki krūmų lajos;▶ Nušienauti 1 kartą per metus iki rugsėjo 1 d.: medžiams – po laja, krūmams – 1 m atstumu nuo lajos. Žolę galima palikti suguldytą vietoje, susmulkinti arba išvežti.
Natūralios (gamtinės) kilmės akmenynai, akmenų, šakų, kelmų krūvos	<ul style="list-style-type: none">▶ Nenaudoti augalų apsaugos produktų (įskaitant 1 m spinduliu aplink akmenų / šakų krūvą);▶ Neleisti šiems elementams apaugti krūmais.

Reikalavimai deklaravus linijinius kraštovaizdžio elementus

KRAŠTOVAIZDŽIO ELEMENTAI	ESAMO ELEMENTO TVARKYMAS (įskaitant naujai įkurtų elementų tvarkymą antrais ir vėlesniais metais)	NAUJO ELEMENTO SUKŪRIMAS IR TVARKYMAS PIRMAISIAIS METAIS
<p>Ežios (ribinės juostos), palaukės</p> <p>Paviršinio vandens telkinių pakrantės, įskaitant apsaugos juostas, pagrioviai</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Nenaudoti augalų apsaugos produktų; ▶ Nušienauti 1 kartą per metus iki rugsėjo 1 d.; žolę galima palikti suguldytą vietoje arba susmulkinti; ▶ Neganyti ūkinių gyvūnų. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Leisti augalijai įsikurti natūraliai arba iki liepos 15 d. užsėti daugiametėmis žolėmis ar jų mišiniu; ▶ Nenaudoti augalų apsaugos produktų; ▶ Neganyti ūkinių gyvūnų.
<p>Medžių ir krūmų juostos</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Nenaudoti augalų apsaugos produktų; ▶ Nearti prie pat šaknų: <ul style="list-style-type: none"> ▪ krūmams – bent 1 m atstumu nuo lajos, ▪ medžiams – pagal lajos projekciją; ▶ Nušienauti 1 kartą per metus iki rugsėjo 1 d.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ medžiams – po laja, ▪ krūmams – 1 m atstumu nuo lajos; ▶ Žolę galima palikti suguldytą vietoje, susmulkinti arba išvežti. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Sodinti ne žemesnius kaip 1 m (pušis – ne žemesnius kaip 0,5 m) sodinukus iki gruodžio 1 d. ▶ Sodinukus saugoti nuo gyvulių daromų pažeidimų, jei juosta ribojasi su ganykla (dedamos individualios sodinukų apsaugos); ▶ Nušienauti 1 kartą per metus iki rugsėjo 1 d.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ medžiams – po laja, ▪ krūmams – 1 m atstumu nuo lajos; ▶ Žolę galima palikti suguldytą vietoje, susmulkinti arba išvežti; ▶ Nenaudoti augalų apsaugos produktų; ▶ Laikytis medžių ar krūmų sodinimo atstumų: medžių sodinukams – ne didesnis kaip 2 m., krūmų sodinukams – ne didesnis kaip 1,6 m; ▶ Atsodinti išnykusius naujai pasodintus augalus iki einamųjų metų gruodžio 1 d.

Įsipareigojimai deklaravus plotinius kraštovaizdžio elementus

KRAŠTOVAIZDŽIO ELEMENTAI

ESAMO ELEMENTO TVARKYMAS (įskaitant naujai įkurtų elementų tvarkymą antrais ir vėlesniais metais)

Miškeliai, ariamojoje žemėje įsiterpusios medžių ir krūmų grupės, žolinė danga, želdynai ir (ar) želdiniai

(įskaitant apleistas sodybvietas ar apleistus ūkinius pastatus, kurie nėra vyraujantys, bet galintys teikti prieglobstį faunai ir naudą biologinei įvairovei, taip prisidedant prie GAAB 8 tikslo)

- ▶ Nenaudoti augalų apsaugos produktų;
- ▶ Nearti prie pat šaknų:
 - krūmams – bent 1 m atstumu nuo lajos,
 - medžiams – pagal lajos projekcija;
- ▶ Nušienauti 1 kartą per metus iki rugsėjo 1 d.:
 - medžių, krūmų grupėms, miškeliams – perimetrą 1 m atstumu nuo lajos,
 - apleistoms sodybvietėms ir ūkiniams pastatams – perimetrą 1 m atstumu nuo ribos;
- ▶ Žolę galima palikti suguldytą vietoje, susmulkinti arba išvežti.

Kasmet užmirkstančios nuolatinės vietos ariamojoje žemėje

- ▶ Nenaudoti augalų apsaugos produktų;
- ▶ Neleisti šioms vietoms apaugti krūmais.

Vandens telkiniai (kūdras, tvenkiniai, ežerėliai)

- ▶ Pakrančių priežiūrai nenaudoti augalų apsaugos produktų;
- ▶ Nušienauti pakrantes 1 kartą per metus iki rugsėjo 1 d. ne mažesniu nei 1 metro atstumu nuo kranto;
- ▶ Žolę galima palikti suguldytą vietoje, susmulkinti arba išvežti.

Pareiškėjai gali deklaruoti tik tuos kraštovaizdžio elementus, kurie atitinka šiuos reikalavimus:

- ▶ **Ežios (ribinės juostos), palaukės** – plotis daugiau kaip 1 m imtinai iki 6 m imtinai;
- ▶ **Paviršinio vandens telkinių pakrantės, įskaitant apsaugos juostas, pagrioviai** – plotis daugiau kaip 1 m imtinai iki 20 m imtinai, plotas ne mažesnis kaip 0,01 ha;
- ▶ **Medžių ir krūmų juostos** – plotis daugiau kaip 1 m imtinai iki 20 m imtinai, ilgis daugiau kaip 10 m imtinai, plotas ne mažesnis kaip 0,01 ha;
- ▶ **Pavieniai medžiai ar krūmai** – aukštis ne mažiau kaip 1 m imtinai;
- ▶ **Natūralios (gamtinės) kilmės akmenynai, akmenų, šakų, kelmų krūvos** – aukštis ne mažiau kaip 1 m imtinai, plotas ne mažesnis kaip 2 m²
- ▶ **Miškeliai, ariamojoje žemėje įsiterpusios medžių ir krūmų grupės, žolinė danga, želdynai ir (ar) želdiniai** (įskaitant apleistas sodybvietes ar apleistus ūkinius pastatus, kurie nėra vyraujantys, bet galintys teikti prieglobstį faunai ir naudą biologinei įvairovei, taip prisidedant prie GAAB 8 tikslo)
- ▶ **Kasmet užmirkstančios nuolatinės vietos ariamojoje žemėje** – plotas ne mažiau kaip 0,01 ha imtinai ir ne daugiau kaip 1 ha imtinai (parama skiriama už ne daugiau kaip 0,5 ha);
- ▶ **Vandens telkiniai (kūdros, tvenkiniai, ežerėliai)** – plotas ne mažiau kaip 0,01 ha imtinai ir ne daugiau kaip 1 ha imtinai (parama skiriama už ne daugiau kaip 0,5 ha); (netaisyklingos formos, įbraižomas konkretus plotas).

Trumpaamžių medingųjų augalų juostos

Veikla „**Trumpaamžių medingųjų augalų juostos**“ siekiama mažinti dirvos eroziją bei maistinių medžiagų išsiplovimą ariamojoje žemėje. Šia veikla ūkiai skatinami mažinti vientisus ariamosios žemės masyvus ir monokultūrų išplitimą. Ariamojoje žemėje įterpus trumpaamžių medingųjų augalų juostas, bus sudarytos sąlygos plėsti vabzdžių, paukščių, varliagyvių, smulkių žinduolių buveines. Juostų įrengimas ypač naudingas apdulkintojams ir kitiems vabzdžiams, tuo pačiu šie vabzdžiai gali tapti agrarinio kraštovaizdžio paukščių mitybos baze ir taip padėti palaikyti jų populiacijas.

***Išmoka – 180 Eur/ha.**

Įsipareigojimai:

- Trumpaamžius medinguosius augalus pasėti nuo balandžio 1 d. iki birželio 1 d.;
 - Pasėti medingųjų augalų mišinį, susidedantį iš nemažiau kaip 3 rūšių augalų (pupinių ir/ar nepupinių). Mišinys turi būti pasėtas ne siauresniuose kaip 3 m pločio laukuose;
 - Nuo liepos 15 d. iki spalio 1 d. bent vieną kartą visą apsėtą plotą nupjauti, nupjautą žolę išvežti ar susmulkinti. Anksčiau nurodyto laikotarpio šienauti ar smulkinti draudžiama;
 - Nenaudoti augalų apsaugos produktų, mineralinių ir organinių trąšų;
 - Neganyti ūkinių gyvūnų.
- 🕒 Įsipareigojimų laikotarpis – 1 metai.

Tinkamumo finansuoti sąlygos:

- Paramai tinkamas plotas – ne mažesnis kaip 0,5 ha (ūkiams iki 10 ha – ne mažesnis kaip 0,1 ha), sudarytas iš ne mažesnių kaip 0,1 ha ploto laukų;
- Tinkamas finansuoti žemės ūkio naudmenų tipas – ariamoji žemė.

Daugiamečių žolių juostos

Veikla „**Daugiamečių žolių juostos**“ ūkiai skatinami mažinti vientisus ariamosios žemės masyvus ir monokultūrų išplitimą. Ši veikla turės teigiamą poveikį dirvožemio derlingumo išsaugojimui.

Veiklos ilgalaikiškumas prisidės prie organinių medžiagų kiekio dirvožemyje padidėjimo. Formuojami daugiamečių žolių plotai ariamojoje žemėje yra svarbūs vabzdžių, varliagyvių, smulkių žinduolių ir laukinių paukščių išlikimui, jiems sukuriant trumpalaikes maitinimosi ir veisimosi buveines, nes žemės ūkio technika ariamojoje žemėje mechaniškai sutraiško daug dirvos paviršiuje gyvenančių vabzdžių, varliagyvių, paukščių ir smulkių žinduolių, kurie palaipsniui visiškai išnyksta.

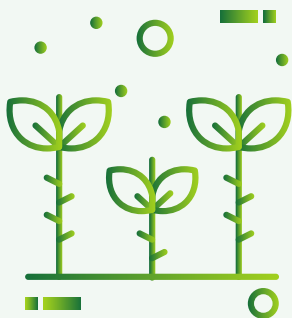
*** Išmoka – 170 Eur/ha.**

Tinkamumo finansuoti sąlygos:

- Paramai tinkamas plotas – ne mažesnis kaip 0,5 ha (ūkiams iki 10 ha – ne mažesnis kaip 0,1 ha), sudarytas iš ne mažesnių kaip 0,1 ha ploto laukų;
- Tinkamas finansuoti žemės ūkio naudmenų tipas – ariamoji žemė.

Įsipareigojimai:

- Daugiamečių žolių mišinį pasėti pirmaisiais metais nuo balandžio 1 d. iki birželio 1 d.;
- Pasėti žolių mišinį, susidedantį iš ne mažiau kaip 3 rūšių augalų (pupinių ir/ar varpinių). Žolių mišinys turi būti pasėtas ne siauresniuose kaip 3 m pločio laukuose;
- Nuo liepos 15 d. iki spalio 1 d. bent vieną kartą visą apsėtą plotą nupjauti, nupjautą žolę išvežti ar susmulkinti, anksčiau nurodyto laikotarpio šienauti ar smulkinti draudžiama;
- Daugiamečių žolių mišinį toje pačioje vietoje auginti:
 - įsipareigojimus prisiėmusiems 2023 m. – 3 metus,
 - įsipareigojimus prisiėmusiems 2024 m. – 5 metus
- Nenaudoti augalų apsaugos produktų, mineralinių ir organinių trąšų.

- Nuo antrųjų įsipareigojimų laikotarpio metų iki paskutiniųjų įsipareigojimų laikotarpio metų pagal šią veiklą deklaruotų daugiamečių žolių plotų nearti (įskaitant bearimes technologijas);
 - Neganyti ūkinių gyvūnų.
 - Per įsipareigojimų laikotarpį pirmaisiais metais deklaruoto ploto nepadidinti daugiau kaip 10 proc. arba daugiau kaip 1 ha bei nesumažinti jo daugiau kaip 10 proc.
 - Po deklaruoto ploto sumažinimo bendras tinkamas paramai plotas negali būti mažesnis kaip: ūkiams virš 10 ha – 0,5 ha, ūkiams iki 10 ha – 0,1 ha;
- 🕒 2023 m. prisiėmusiems įsipareigojimams, įsipareigojimų laikotarpis – 3 metai.
- Nuo 2024 m. pradėsiantiems dalyvauti veikloje, įsipareigojimų laikotarpis – 5 m.
 - Galima nutraukti įsipareigojimus, prisiimtus 2023 m., bet nuo 2024 m. privaloma prisiimti naujus įsipareigojimus 5 m.
- Paraiška paramai gauti teikiama kiekvienais įsipareigojimų metais, deklaruojant tuos pačius plotus.

Sodų ir uogynų tvarkymas gamtai palankiu būdu

Ekologine sistema „**Sodų ir uogynų tvarkymas gamtai palankiu būdu**“ siekiama tvarkyti sodus ir uogynus gamtai palankiu būdu:

Mažinant augalų apsaugos produktų naudojimą įrengti feromonų gaudyklės;

Prisidedant prie biologinės įvairovės išsaugojimo įrengti vabzdžių namelius ir paukščių inkilus;

Mažinant maistinių medžiagų išsiplovimą iš dirvožemio išlaikyti žolinę dangą tarpueiliuose.

***Išmoka – 102 Eur/ha.**

Tinkamumo finansuoti sąlygos:

- Paramai tinkamas plotas – ne mažesnis kaip 1 ha;
- Tinkamas finansuoti žemės ūkio naudmenų tipas – daugiamėčiai sodiniai.

Įsipareigojimai:

- Nenaudoti augalų apsaugos produktų, kurių sudėtyje yra glifosato;
- Nuo gegužės 1 d. iki rugsėjo 1 d. 1 ha bendrame sodų ir (ar) uogynų plote, sudarytame iš atskirų laukų, įrengti bent 1 feromonų gaudyklę vabzdžių kenkėjams ir per 5 darbo dienas, bet ne vėliau kaip iki einamųjų metų rugsėjo 5 d., pateikti kiekvieno įrengto elemento nuotrauką per „NMA agro“;
- Nuo gegužės 1 d. iki rugsėjo 1 d. 1 ha bendrame sodų ir (ar) uogynų plote įrengti bent 2 biologinę įvairovę palaikančius elementus (paukščių ar šikšnosparnių

inkilus ir (ar) vabzdžių namelius) ir per 5 darbo dienas, bet ne vėliau kaip iki einamųjų metų rugsėjo 5 d., pateikti nuotrauką per „NMA agro“;

- Pavėluotai nuotraukos priimamos iki einamųjų metų rugsėjo 20 d., už kiekvieną pavėluotą darbo dieną (savaitgaliai, šventinės dienos ir po jų einanti pirma darbo diena laikomi viena darbo diena) paramos sumą pagal šią ekologinę sistemą mažinant 1 proc. Po einamųjų metų rugsėjo 20 d. pateiktos nuotraukos neadministruojamos;
 - Kai įrengiami paukščių ar šikšnosparnių inkilai, jie turi būti įrengti ne žemiau kaip 3 m aukštyje ir ne arčiau kaip 30 m vienas nuo kito;
 - Sodų ir uogakrūmių tarpueilius apsėti iki birželio 1 d. ir (ar) laikyti apsėtus žoliniais augalais;
- 🕒 Įsipareigojimų laikotarpis – 1 metai.

Kai šioje ekologinėje sistemoje dalyvaujama daugiau nei 1 metus, deklaruoiant tuos pačius plotus, kiekvienais dalyvavimo metais turi būti įrengiami nauji biologinę įvairovę palaikantys elementai ir užtikrinama, kad ankstesniais metais įrengti biologinę įvairovę palaikantys elementai liktų deklaruotuose plotuose.

Tausojanti vaisių, uogų ir daržovių programa (NKP)

Ekologinė sistema „**Tausojanti vaisių, uogų ir daržovių programa (NKP)**“ siekiama paskatinti atviraime grunte auginančius vaisius, uogas ir daržoves diegti aplinkai palankesnes gamybos technologijas ir taip prisidėti prie dirvožemio kokybės saugojimo ir gerinimo bei paviršinių ir gruntinių vandenių taršos mažinimo.

Ši ekologinė sistema įgyvendinama tik nepriklausomos sertifikavimo įstaigos sertifikuotuose ir pareiškėjo deklaruotuose išskirtinės kokybės vaisių, uogų ir daržovių auginimo plotuose.

Ariamosios žemės plotuose, kuriuose įgyvendinama ši ekologinė sistema, turi būti laikomasi griežtesnių nei privalomieji agrarinės aplinkosaugos reikalavimų, taikomos aplinką tausojančios technologinės priemonės. Visa tai sudaro prielaidas mažinti mineralinių trąšų ir (arba) cheminės kilmės augalų apsaugos priemonių naudojimą.

***Išmoka – 337 Eur/ha.**

Tinkamumo finansuoti sąlygos:

- Paramai tinkamas plotas – ne mažesnis kaip 1 ha;
- Tinkamas finansuoti žemės ūkio naudmenų tipas – ariamoji žemė ir daugiamečiai sodiniai.

Įsipareigojimai:

- Kasmet naudotis individualiomis, specializuotų konsultantų teikiamomis konsultacinėmis paslaugomis agrarinės aplinkosaugos klausimais (ne trumpiau nei 4 valandos kiekvienais metais);
 - Deklaruotuose plotuose auginti sertifikuotus išskirtinės kokybės vaisius, uogas ir (arba) daržoves atvirame grunte, laikantis Nacionalinės maisto kokybės sistemos taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2022 m. gegužės 20 d. įsakymu Nr. 3D-351 „Dėl Nacionalinės maisto kokybės sistemos taisyklių patvirtinimo ir kai kurių žemės ūkio ministro įsakymų pripažinimo netekusiais galios“, apibrėžtų auginimo atvirame grunte pirminės gamybos specialiųjų reikalavimų ir papildomų reikalavimų produkcijai ženklinti ženklu „Kokybė“;
 - Pateikti pagal nacionalinę maisto kokybės sistemą pagamintų produktų sertifikatą (paraiškos pateikimo metu pateikti sertifikatą nereikalaujama pirmaisiais metais šioje veikloje dalyvaujantiems pareiškėjams), patvirtinanti dalyvavimą nacionalinėje maisto kokybės sistemoje, kuriame nurodoma, kad iš deklaruojamų laukų gaunama produkcija žymima ženklu „Kokybė“;
 - Taikyti integruotos augalų apsaugos principus, būti įregistruotu ir naudotis Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybos Integruota augalų apsaugos informavimo, konsultavimo ir mokymų informacine sistema IKMIS;
 - Per įsipareigojimų laikotarpį pirmaisiais metais deklaruoto ploto nepadidinti daugiau kaip 10 proc., bet ir ne daugiau kaip 1 ha bei nesumažinti jo daugiau kaip 10 proc. Po deklaruoto ploto sumažinimo bendras tinkamas paramai plotas negali būti mažesnis kaip 1 ha.
- 🕒 Įsipareigojimų laikotarpis – 3 metai.
- Paraiška paramai gauti teikiama kiekvienais įsipareigojimų metais, deklaruojant tuos pačius plotus.

Ariamųjų durpžemių keitimas pievomis

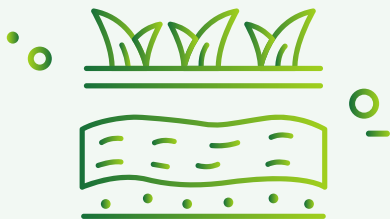
Lietuvoje intensyvus žemės ūkis yra siejamas su dirvožemio kokybės (produktyvumo) prastėjimu. Ekologine sistema „**Ariamųjų durpžemių keitimas pievomis**“ siekiama mažinti dirvožemio eroziją bei ŠESD emisijas, padidinti organinės medžiagos kiekį dirvožemyje ir biomasėje, ariamuosiuose durpžemiuose įrengiant ir išlaikant pievas.

***Išmoka – 225 Eur/ha.**

Tinkamumo finansuoti sąlygos:

- Paramai tinkamas plotas – ne mažesnis kaip 0,5 ha, susidedantis iš laukų, ne mažesnių kaip 0,1 ha;
- Tinkamas finansuoti žemės ūkio naudmenų tipas – ariamoji žemė (išskyrus pievas iki 5 metų), patenkanti į durpžemių sluoksnį (į kiekvieną deklaruojamą plotą gali patekti iki 50 proc. ploto, nesančio durpžemių sluoksnyje).

Pasibaigus įsipareigojimų laikotarpiui, pagal šią ekologinę sistemą deklaruoti plotai priva-lės tapti daugiametėmis pievomis.

Įsipareigojimai:

- Pirmaisiais įsipareigojimų laikotarpio metais iki einamųjų metų liepos 15 d. pievas įkurti (užsėti daugiametėmis žolėmis ar jų mišiniu) arba leisti augalijai įsikurti natūraliai tik tuose ariamuosiuose durpžemiuose, kurie nuo 2022 metų buvo deklaruoti kaip ariamoji žemė, išskyrus pievas iki 5 metų;
 - Nekeisti pagal šią ekologinę sistemą deklaruoto ploto hidrologinio režimo;
 - Nearti, įskaitant ir bearimes technologijas, įrengtų pievų ir jų nepersėti antraisiais–penktaisiais įsipareigojimų metais;
 - Nuganyti arba nušienauti (nušienautą žolę būtina susmulkinti arba išvežti) bent kartą per metus ne vėliau kaip iki einamųjų metų rugsėjo 1 d.;
 - Per įsipareigojimų laikotarpį pirmaisiais metais deklaruoto ploto nepadidinti daugiau kaip 10 proc., bet ir ne daugiau kaip 1 ha bei nesumažinti jo daugiau kaip 10 proc. Po deklaruoto ploto sumažinimo bendras tinkamas paramai plotas negali būti mažesnis, nei 0,5 ha.
- 🕒 Įsipareigojimų laikotarpis – 5 metai.
- Paraiška paramai gauti teikiama kasmet per visą įsipareigojimų laikotarpį, deklaruojant tuos pačius plotus.

Eroduotos žemės keitimas pievomis

Ekologine sistema „**Eroduotos žemės keitimas pievomis**“ siekiama mažinti dirvožemio eroziją ir ŠESD emisijas, eroduotuose žemės plotuose įrengiant ir išlaikant pievas padidinti organinės medžiagos kiekį dirvožemyje ir biomasėje. Eroduotų plotų vertimas pievomis prisidės prie buveinių susikūrimo įvairioms organizmų rūšims, šiose vietovėse, esant palankiam vandens režimui, prisidės renatūralizacijos procesai ir susidarys tinkamos sąlygos atsikurti saugomoms rūšims bei formuotis natūralioms buveinėms.

***Išmoka – 187 Eur/ha.**

Tinkamumo finansuoti sąlygos:

- Paramai tinkamas plotas – ne mažesnis kaip 0,5 ha, susidedantis iš laukų, ne mažesnių kaip 0,1 ha;
- Tinkamas finansuoti žemės ūkio naudmenų tipas – ariamoji žemė (išskyrus pievas iki 5 metų), patenkanti į eroduotos žemės sluoksnį (į kiekvieną deklaruojamą plotą gali patekti iki 50 proc. ploto, nesančio eroduotos žemės sluoksnyje).

Pasibaigus įsipareigojimų laikotarpiui, pagal šią ekologinę sistemą deklaruoti plotai privalės tapti daugiametėmis pievomis.

Įsipareigojimai:

- Pirmaisiais įsipareigojimų laikotarpio metais iki einamųjų metų liepos 15 d. pievas įkurti (užsėti daugiametėmis žolėmis ar jų mišiniu) arba leisti augalijai įsikurti natūraliai tik tuose eroduotuose žemės plotuose, kurie praėjusiais metais buvo deklaruoti kaip ariamoji žemė, išskyrus pievas iki 5 metų;
- Nekeisti pagal šią ekologinę sistemą deklaruoto ploto hidrologinio režimo;
- Nearti, įskaitant ir bearimes technologijas, įrengtų pievų ir jų nepersėti antraisiais–penktaisiais įsipareigojimų metais;
- Nuganyti arba nušienauti (nušienautą žolę būtina susmulkinti arba išvežti) bent kartą per metus ne vėliau kaip iki einamųjų metų rugsėjo 1 d.;
- Per įsipareigojimų laikotarpį pirmaisiais metais deklaruoto ploto nepadidinti daugiau kaip 10 proc., bet ir ne daugiau kaip 1 ha bei nesumažinti jo daugiau kaip 10 proc. Po deklaruoto ploto sumažinimo bendras tinkamas paramai plotas negali būti mažesnis, nei 0,5 ha.
- 🕒 Įsipareigojimų laikotarpis – 5 metai.
- Paraiška paramai gauti teikiama kasmet per visą įsipareigojimų laikotarpį, deklaruojant tuos pačius plotus.

Kompleksinė pievų ir šlapynių priežiūros schema

Ekologinės sistemos „**Kompleksinė pievų ir šlapynių priežiūros schema**“ veiklomis siekiama daryti teigiamą įtaką įvairioms pievų ir šlapynių buveinėms, išsaugant laukinius paukščius, išlaikant ir prižiūrint pievas. Dėl to sumažės dirvožemio praradimas dėl erozijos, padidės organinės anglies atsargos dirvožemyje, sumažės mineralinių trąšų naudojimo poreikis arba nebus naudojamos mineralinės trąšos, mažės maistinių medžiagų išsiplovimas į vandens telkinius, bus išvengta ŠESD emisijų, kurios susidarytų pievas verčiant ariama žeme.

Šią ekologinę sistemą sudaro šios veiklos:

Veikla „**Ekstensyvus daugiamečių pievų tvarkymas ganant gyvulius**“ siekiama palaikyti pievas, išsaugoti jų ir saugomų rūšių buveines, paskatinti ūkininkus mažinti pievų ir ganyklų ganiavos apkrovą;

Veikla „**EB svarbos natūralių pievų, šlapynių bei rūšių buveinių tvarkymas**“ siekiama išsaugoti ir tvarkyti EB svarbos natūralias pievas, šlapynes ir nykstančių saugomų rūšių buveines ganant arba šienaujant.

Tinkamumo finansuoti sąlygos:

- Tinkamas paramai plotas pagal kiekvieną veiklą atskirai – ne mažesnis kaip 1 ha;
- Tinkamas finansuoti žemės ūkio naudmenų tipas – daugiametės pievos.

Įsipareigojimai pagal veiklą „Ekstensyvus daugiamečių pievų tvarkymas ganant gyvulius“:

- Nearti, įskaitant ir bearimes technologijas, pievų ir jų nepersėti;
 - Neįrengti naujų sausinimo, drėkinimo sistemų;
 - Nenaudoti augalų apsaugos produktų, netręšti mine-ralinėmis ir organinėmis trąšomis, neskleisti nuotekų dumblo;
 - Valdoje turėti ne mažiau kaip 0,1 SG/ha pievų ūkinių gyvūnų įsipareigotame pagal šią veiklą plote;
 - Ganyti 0,1–1 SG/ha intensyvumu:
 - ganant 0,1–0,3 SG/ha intensyvumu, nenuganytą žolę šienauti nuo birželio 20 d., ją išvežti iki spalio 1 d., žolės negalima smulkinti ir paskleisti;
 - ganant 0,3–1 SG/ha intensyvumu, turi būti ganymo požymių, žolės likučių šienauti nebūtina, tačiau, jei šienaujama, žolę galima smulkinti ir paskleisti;
 - Ganiavos laikotarpis neribojamas.
 - Pildyti Atliktų ūkio darbų žurnalą (ganymo/šienavimo ir nupjautos žolės išvežimo iš lauko kontrolei).
- 🕒 Įsipareigojimų laikotarpis – 1 metai.

Dėmesio! Gyvulių ganiavos laikotarpis neribojamas.

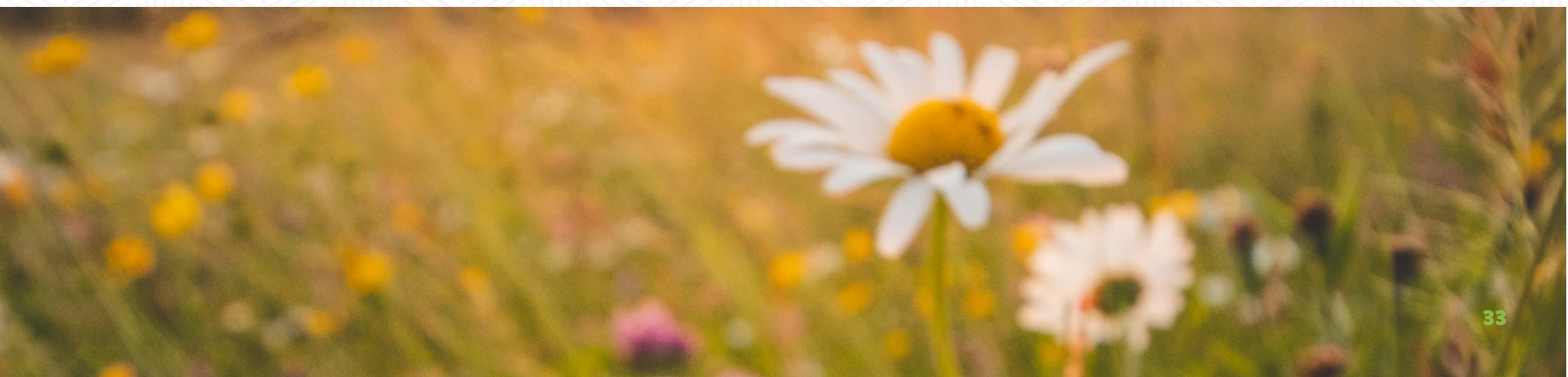
Įsipareigojimai pagal veiklą „EB svarbos natūralių pievų, šlapynių bei rūšių buveinių tvarkymas“:

- Nearti, įskaitant ir bearimes technologijas, pievų, šlapynių ir jų nepersėti;
- Neįrengti naujų sausinimo, drėkinimo sistemų;
- Nenaudoti augalų apsaugos produktų, netręšti mineralinėmis ir organinėmis trąšomis, neskleisti nuotekų dumblo, nekalkinti;
- Valdoje turėti ne mažiau kaip 0,1 SG/ha pievų ūkinių gyvūnų (ganymą pasirinkus kaip pievų ar šlapynių tvarkymo būdą);
- Pasirinkti pievų, šlapynių tvarkymo būdą – šienavimą arba ganymą, tai pažymint PPIS Paraiškos teikimo metu:
 - **Pasirinkus šienavimą, privaloma:**
 - šienavimą pradėti nuo birželio 20 d.; stulgio apsaugos plotuose – nuo liepos 15 d.; meldinių nendrinukių buveinėse nuo rugpjūčio 15 d.; didžiosios kuolingos 50 proc. deklaruojamo ploto šienauti nuo birželio 20 d., likusią dalį – nuo liepos 15 d.;
 - šienavimą baigti iki rugsėjo 1 d.; balinių vėžlių, didžiosios kuolingos, stulgio, meldinių nendrinukių, kraujalakinio melsvio, šiaurinio auksinuko buveinėse – iki spalio 1 d. (kiti (neprivalomi) šienavimai leidžiami vėliau);
 - pievose žolę išvežti iki spalio 1 d., šlapynėse – iki kitų metų kovo 1 d.;
 - žolės nesmulkinti ir nepaskleisti;
 - drugių buveinių apsaugos plotuose žolę išdžiovinti prieš surenkant;
 - kiekviename lauke šienaujant kasmet palikti 20–30 proc. nešienauto ploto, bet vienoje vietoje ne daugiau kaip 2 ha,

meldinių nendrinukių buveinėse palikti 50 proc. nešienauto ploto;

- kasmet keisti nešienaujamo ploto vietą.
- **Pasirinkus ganymą (ganymas meldinių nendrinukių buveinių plotuose draudžiamas), privaloma:**
 - Ganymo intensyvumas 0,1–1 SG/ha įsipareigotame pagal veiklą plote;
 - Ganiavos laikas neribojamas;
 - Papildomai nešerti ūkinių gyvūnų ganymo laikotarpiu laukuose, kuriuose yra prišimti įsipareigojimai pagal veiklą;
 - Ganant 0,1–0,3 SG/ha intensyvumu, nenuganytą žolę nušienauti (aukščiau nurodytais šienavimo terminais) ir išvežti, žolės negalima smulkinti ir paskleisti;
 - Ganant 0,3–0,5 SG/ha intensyvumu, turi būti ganymo požymių, šienauti nebūtina, žolės negalima smulkinti ir paskleisti;
 - Ganant 0,5–1 SG/ha intensyvumu, turi būti ganymo požymių, šienauti nebūtina, tačiau, jei šienaujama, žolę galima smulkinti ir paskleisti;
- Pildyti Atliktų ūkio darbų žurnalą (ganymo / šienavimo ir nupjautos žolės išvežimo iš lauko kontrolei).
- Per įsipareigojimų laikotarpį pirmaisiais metais deklaruoto ploto nepadidinti daugiau kaip 10 proc., bet ir ne daugiau kaip 1 ha bei nesumažinti jo daugiau kaip 10 proc. Po deklaruoto ploto sumažinimo bendras tinkamas paramai plotas negali būti mažesnis, nei 1 ha.
- 🕒 Įsipareigojimų laikotarpis – 2 metai.
- Paraiška paramai gauti teikiama kasmet per visą įsipareigojimų laikotarpį, deklaruojant tuos pačius plotus.

Ekstensyvus šlapynių tvarkymas

Ekologine sistema „**Ekstensyvus šlapynių tvarkymas**“ siekiama tvarkyti aplinkosaugos požiūriu svarbias šlapynes, kad būtų išsaugota jose susiformavusi flora ir fauna. Šlapynė – tai šlapias žemės plotas, kuriam būdinga savita augalija, pelkėjimo reiškiniai ir kurio ribos nustatytos teisės aktuose.

Šlapynių ekosistemos yra vienos svarbiausių ir didžiausių biologinės įvairovės buveinių Lietuvoje, todėl ekstensyvus jų tvarkymas padės išsaugoti ten tarpstančią biologinę įvairovę ir pagerins jų būklę. Ekstensyvaus šlapynių tvarkymo užtikrinimas yra labai svarbus siekiant išvengti emisijų augimo.

***Išmoka – 242 Eur/ha.**

Tinkamumo finansuoti sąlygos:

- Paramai tinkamas plotas – ne mažesnis kaip 1 ha;
- Tinkamas finansuoti žemės ūkio naudmenų tipas – daugiametės pievos, patenkančios į ekstensyvaus šlapynių tvarkymo teritorijas.

Įsipareigojimai:

- Neįrengti naujų sausinimo sistemų;
- Nearti, įskaitant bearimes technologijas, šlapynių ir jų nepersėti;
- Nenaudoti augalų apsaugos produktų, netręšti mineralinėmis ir organinėmis trąšomis;

- Pasirinkti pievų tvarkymo būdą – šienauti arba ganyti gyvulius, tai pažymint PPIS Paraiškos teikimo metu;
 - Pasirinkus šienavimą, jį pradėti nuo birželio 20 d., o nušienautą žolę išvežti iki kitų metų kovo 1 d.;
 - Pasirinkus ganymą – turėti ūkinių gyvūnų ir ganyti juos 0,1–1 SG/ha intensyvumu:
 - ganant 0,1–0,3 SG/ha intensyvumu, nenuganytą žolę nušienauti (ne anksčiau kaip einamųjų metų birželio 20 d.) ir ją išvežti (iki kitų metų kovo 1 d.), žolės negalima smulkinti ir paskleisti;
 - ganant 0,3–1 SG/ha intensyvumu, turi būti ganymo požymių, papildomai šienauti nebūtina, tačiau, jei šienaujama, žolę galima smulkinti ir paskleisti;
 - ganymo laikotarpiu papildomai nešerti ūkinių gyvūnų laukuose, kuriuose yra prisiimti įsipareigojimai pagal šią veiklą;
 - ganiavos laikotarpis neribojamas.
- Pildyti Atliktų ūkio darbų žurnalą (ganymo / šienavimo ir nupjautos žolės išvežimo iš lauko kontrolei);
- Per įsipareigojimų laikotarpį pirmaisiais metais deklaruoto ploto nepadidinti daugiau kaip 10 proc., bet ir ne daugiau kaip 1 ha bei nesumažinti jo daugiau kaip 10 proc. Po deklaruoto ploto sumažinimo bendras tinkamas paramai plotas negali būti mažesnis, nei 1 ha;
- 🕒 2023 m. prisiėmusiems įsipareigojimus, įsipareigojimų laikotarpio trukmė – 5 metai.
 - Nuo 2024 m. pradėsiantiems dalyvauti veikloje įsipareigojimų laikotarpis – 2 m.
 - Galima nutraukti 5 m. įsipareigojimus, prisiimtus 2023 m., ir nuo 2024 m. prisiimti naujus įsipareigojimus 2 m.;
- Paraiška paramai gauti teikiama kasmet per visą įsipareigojimų laikotarpį, deklaruojant tuos pačius plotus.

Ariamosios žemės keitimas pievomis, jų išlaikymas ir priežiūra

Daugiametės pievos yra vienas vertingiausių ir vienas labiausiai nykstančių Lietuvos gamtos elementų, jos yra susijusios su daugybe gyvūnų ir augalų rūšių, kurioms dėl buveinių praradimo gresia išnykimas. Siekiant mažinti daugiamečių pievų vertimą kitomis naudmenomis ir sudaryti palankesnes sąlygas jų įkūrimui bei išlaikymui 2024 m. pradėdama įgyvendinti naują ekologinę sistemą „Ariamosios žemės keitimas pievomis, jų išlaikymas ir priežiūra“. Šia ekologine sistema siekiama saugoti biologinę įvairovę, mažinti ŠESD emisijas, padidinti organinės medžiagos kiekį dirvožemyje ir biomasėje, ariamojoje žemėje įrengiant ir išlaikant pievas.

Pagal šią ekologinę sistemą remiamos veiklos:

„Ariamosios žemės keitimas daugiametėmis pievomis“ – parama skiriama už ariamosios žemės plotų pavertimą daugiametėmis pievomis;

„Daugiamečių pievų išlaikymas ir priežiūra“ – parama skiriama už daugiamečių pievų išlaikymą ir jų priežiūrą.

*IŠMOKOS:

Ariamosios žemės keitimas daugiametėmis pievomis - 202 Eur/ha;
Daugiamečių pievų išlaikymas ir priežiūra - 72,70 Eur/ha.

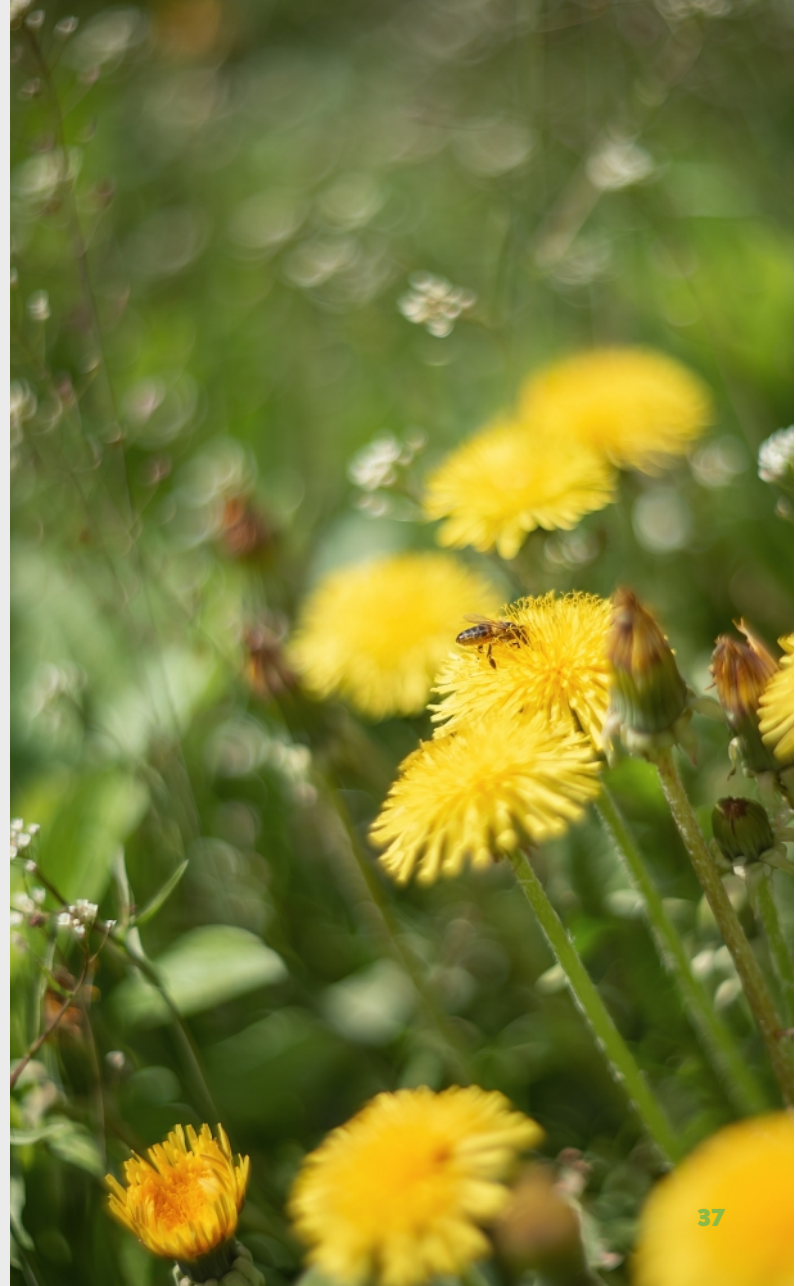
Tinkamumo finansuoti sąlygos:

- Pagal kiekvieną veiklą paramai tinkamas plotas – ne mažesnis kaip 0,5 ha;
- Pagal veiklą „Ariamosios žemės keitimas daugiametėmis pievomis“ tinkamas finansuoti žemės ūkio naudmenų tipas – praėjusius 4 metus ariamoji žemė;
- Pagal veiklą „Ariamosios žemės keitimas daugiametėmis pievomis“ paramai yra netinkami ariamosios žemės plotai, kuriuos privaloma atkurti kaip daugiametes pievas;
- Pagal veiklą „Daugiamečių pievų išlaikymas ir priežiūra“ tinkamas finansuoti žemės ūkio naudmenų tipas – daugiametės pievos.

Įsipareigojimai:

- Kai dalyvaujama veikloje „Ariamosios žemės keitimas daugiametėmis pievomis“, pirmaisiais metais iki rugpjūčio 15 d. įsėti žolinius augalus ar jų mišinį (jei ankstesniais metais buvo įsėta į prieš tai auginamus augalus, įsėti nebūtina);
 - Kai dalyvaujama veikloje „Daugiamečių pievų išlaikymas ir priežiūra“, pirmaisiais metais iki rugpjūčio 15 d. įsėti žolinius augalus ar jų mišinį, taikant bearimes technologijas;
 - Antraisiais–penktaisiais įsipareigojimų metais nearti įkurtų ar prižiūrimų pievų, įskaitant ir bearimes technologijas, ir jų nepersėti kultūrinėmis žolėmis;
 - Nenaudoti augalų apsaugos produktų, netręšti mineralinėmis trąšomis;
 - Nuganyti ir (arba) nušienauti bent kartą per metus;
 - Pagal veiklą „Ariamosios žemės keitimas daugiametėmis pievomis“ deklaruoti plotai, pasibaigus įsipareigojimų laikotarpiui, turės tapti daugiametėmis pievomis.
 - Pagal veiklą „Daugiamečių pievų išlaikymas ir priežiūra“ deklaruoti plotai, pasibaigus įsipareigojimų laikotarpiui, privalo išlikti daugiametėmis pievomis;
 - Per įsipareigojimų laikotarpį pirmaisiais metais deklaruoto ploto nepadidinti daugiau kaip 10 proc., bet ne daugiau kaip 1 ha, ir nesumažinti jo daugiau kaip 10 proc. Po deklaruoto ploto sumažinimo bendras tinkamas paramai plotas negali būti mažesnis nei 0,5 ha;
- 🕒 Įsipareigojimų laikotarpis – 5 metai;
- Paraiška paramai gauti teikiama kasmet per visą įsipareigojimų laikotarpį, deklaruojant tuos pačius plotus.

Pasibaigus įsipareigojimų laikotarpiui, pagal šią ekologinę sistemą deklaruoti plotai privalės tapti daugiametėmis pievomis.

Gyvūnų gerovė

Situacijos analizė rodo, kad Lietuvoje ūkinių gyvūnų laikytojai laikosi pagrindinių gyvūnų gerovės reikalavimų, tačiau nepakankamai aktyviai imasi veiksmų jų gerovei padidinti.

Ūkinių gyvūnų laikytojus aukštesniems gyvūnų gerovės standartams užtikrinti Strateginiame plane numatyta ekologinė sistema „**Gyvūnų gerovė**“.

**Šiai ekologinei sistemai
2023–2027 m. numatyta
75,1 mln. eurų.**

*Išmokos	Eur/SG
Už galimybę pieniniams galvijams laisvai išeiti į ganyklas, įtraukiant galvijų ganymą laukuose šiltuoju metų laiku	48
Už galimybę galvijams laisvai išeiti į atvirą erdvę, ganyklas	22
Už 20 proc. didesnio laikymo ploto užtikrinimą kiaulėms	72,67
I lygio broilerių gerovės	100
II lygio broilerių gerovės	22,86
I lygio kalakutų gerovės	188,67
II lygio kalakutų gerovės	23,67
I lygio vištų dedeklių gerovės	181,43
II lygio vištų dedeklių gerovės	140

Tinkamumo finansuoti sąlygos:

- Parama teikiama pareiškėjui, kuris valdoje einamaisiais metais turi savo ir (arba) valdos partnerio (-ių) ir (arba) šeimos narių vardu Ūkinių gyvūnų registre įregistruotus bei pagal konkrečią priemonės veiklą (-as) remiamus ūkinius gyvūnus, išreikštus sutartinio gyvulio dydžio vienetu (SG);
- Parama gali būti skiriama, kai paramos dydis, apskaičiuotas pagal laikomus SG, kuriems bus taikomi geresni gyvūnų gerovės standartai ir (arba) sveikatingumo didinimo priemonės, didesnis nei 100 Eur.

Įsipareigojimai:

Pagal veiklą „**Parama už galimybę pieniniams galvijams išeiti į ganyklas, įtraukiant jų ganyimą laukuose šiltuoju metų laiku**“ pareiškėjas įsipareigoja:

- Išlaikyti SG skaičių visą įsipareigojimų laikotarpį;
- Ganyti pieninius galvijus nepertraukiamai ne trumpiau nei 140 dienų per metus ganyklose.

Pagal veiklą „**Parama už galimybę galvijams laisvai išeiti į atvirą erdvę, ganyklas**“ pareiškėjas įsipareigoja:

- Išlaikyti SG skaičių visą įsipareigojimų laikotarpį;
- Išleisti ganytis galvijus į atvirą erdvę/diendaržius/ganyklas ne mažiau kaip 120 arba pienines užtrūkusias karves 60 dienų per einamuosius metus pasirinktu nepertraukiamu laikotarpiu iki gruodžio 31 d.

Pagal veiklą „**Parama už penimų kiaulių ploto padidinimą 20 proc.**“ pareiškėjas įsipareigoja padidinti penimų kiaulių laikymo plotą 20 proc. nei nustatyti minimalūs reikalavimai.

Pagal veiklą „**Parama už geresnes naminių paukščių (broilerių, kalakutų ir vištų dedeklių) laikymo sąlygas ir sveikatingumo didinimą**“ pareiškėjas įsipareigoja:

AUGINANTIS BROILERIUS

■ Kreipiantis paramos I lygio išmokai:

- Sudaryti sąlygas broileriams pailsėti be dirbtinio apšvietimo naktinio poilsio metu mažiausiai 8 val;
- Sudaryti geresnes sąlygas broileriams judėti, užtikrinant, kad broilerių skaičius 1 kv.m grindų plote nebūtų didesnis nei 25 kg gyvojo svorio;
- Užauginti broilerius be antibiotikų, išskyrus atvejus, kai jų naudojimas būtinas ligų protrūkių ar epizootijų atvejais, ir juos skiria veterinarijos gydytojas, įvertinęs naudą ir riziką;
- Sudaryti galimybes broileriams išeiti į aptvarus.

■ Kreipiantis paramos II lygio išmokai:

- Sudaryti sąlygas broileriams pailsėti be dirbtinio apšvietimo naktinio poilsio metu mažiausiai 8 val;
- Užauginti broilerius be antibiotikų, išskyrus atvejus, kai jų naudojimas būtinas ligų protrūkių ar epizootijų atvejais, ir juos skiria veterinarijos gydytojas, įvertinęs naudą ir riziką.

AUGINANTIS KALAKUTUS:

■ Kreipiantis paramos I lygio išmokai:

- Sudaryti sąlygas kalakutams pailsėti be dirbtinio apšvietimo naktinio poilsio metu mažiausiai 8 val;
- Užauginti kalakutus be antibiotikų, išskyrus atvejus, kai jų naudojimas būtinas ligų protrūkių ar epizootijų atvejais, ir juos skiria veterinarijos gydytojas, įvertinęs naudą ir riziką;
- Sudaryti geresnes sąlygas kalakutams judėti, užtikrinant, kad 1 kv. m grindų plote laikomų kalakutų svoris nebūtų didesnis kaip 25 kg.

■ Kreipiantis paramos II lygio išmokai:

- Sudaryti sąlygas kalakutams pailsėti be dirbtinio apšvie-

timo naktinio poilsio metu mažiausiai 8 val;

- Užauginti kalakutus be antibiotikų, išskyrus atvejus, kai jų naudojimas būtinas ligų protrūkių ar epizootijų atvejais, ir juos skiria veterinarijos gydytojas, įvertinęs naudą ir riziką;
- Sudaryti geresnes sąlygas kalakutams judėti, užtikrinant, kad iki 6 savaičių patelių ir patinėlių skaičius 1 kv. m grindų plote nebūtų didesnis kaip 23 kg; 6–16 savaičių patelių skaičius – 51 kg; 6–21 savaitė patinėlių skaičius – 55 kg.

AUGINANTIS VIŠTAS DEDEKLES:

■ Kreipiantis paramos I lygio išmokai:

- Vištų dedeklių auginimo laikotarpiu profilaktiškai nenaudoti antibiotikų, išskyrus atvejus, kai jų naudojimas būtinas ligų protrūkių ir epizootijų atvejais ir juos skiria veterinarijos gydytojas, įvertinęs naudą ir riziką;
- Sudaryti geresnes sąlygas vištoms dedeklėms judėti, užtikrinant, kad 1 kv. m būtų laikomos ne daugiau kaip 8 vištos dedeklės;
- Sudaryti sąlygas vištoms dedeklėms išeiti į aptvarus – vištos turi būti „laisvai laikomos“;
- Sudaryti sąlygas vištoms dedeklėms pailsėti be dirbtinio apšvietimo naktinio poilsio metu mažiausiai 8 valandas.

■ Kreipiantis paramos II lygio išmokai:

- Vištų dedeklių auginimo laikotarpiu profilaktiškai nenaudoti antibiotikų, išskyrus atvejus, kai jų naudojimas būtinas ligų protrūkių ir epizootijų atvejais ir juos skiria veterinarijos gydytojas, įvertinęs naudą ir riziką;
- Sudaryti geresnes sąlygas vištoms dedeklėms judėti, užtikrinant, kad 1 kv. m būtų laikomos ne daugiau kaip 8 vištos dedeklės;
- Laikyti vištas dedekles ant kraiko;
- Sudaryti sąlygas vištoms dedeklėms pailsėti be dirbtinio apšvietimo naktinio poilsio metu mažiausiai 8 val.

 Įsipareigojimų pagal visus veiklas trukmė – 1 metai.

-
- *Visoms Strateginiame plane numatytoms ekologinėms sistemoms įgyvendinti suplanuota kasmet skirti 25 proc. tiesioginių išmokų voko lėšų.*

** Išmokų dydžiai bus apskaičiuojami kasmet po deklaravimo ir gali skirtis nuo suplanuotų Strateginiame plane, priklausomai nuo atskirų ekologinių sistemų populiarumo.*

*Daugiau informacijos rasite Žemės ūkio ministerijos interneto svetainėje:
<https://zum.lrv.lt>*

LIUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga